

Pripomienky slovenských orgánov vo veci revízie Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie:

Dovoľujeme si uviesť, že slovenské orgány plne podporujú a vítajú revíziu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie (ďalej len „návrh rámca“) a vo vzťahu k návrhu rámca si dovoľujú predložiť nasledovné pripomienky:

1. Bod 12 návrhu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie

Podľa bodu 12 návrhu rámca platí, že z rozsahu uplatňovania tohto rámca je vylúčená pomoc na výskum, vývoj a inovácie pre podniky v ťažkostiach, vymedzené na účely tohto rámca v usmerneniach Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach, v zmenenom alebo nahradenom znení. V bode 17 písm. ii) návrhu rámca sú definované malé a stredné podniky (MSP), ako podniky spĺňajúce kritériá stanovené v odporúčaní Komisie o vymedzení mikropodnikov, malých a stredných podnikov (definícia MSP) (Ú. v. EÚ L 124, 20.5.2003, s. 36).

Z uvedeného vyplýva, že pri poskytovaní pomoci podľa návrhu rámca je potrebné nahliadať na rovnakú skupinu podnikov rôznym spôsobom, pričom:

- pri posudzovaní MSP sa zohľadňujú prepojené podniky (majoritní vlastníci), ako aj partnerské podniky (ktoré vlastnia 25% až 50% imania alebo hlasovacích práv v podniku). Pri podnikoch prepojených cez fyzické osoby sa zohľadňujú iba tie podniky, ktoré pôsobia na rovnakých alebo príbuzných trhoch.
- pri podniku v ťažkostiach sa zohľadňujú podniky so spoločným zdrojom kontroly, t. j. v zásade prepojené podniky, vrátane podnikov prepojených cez fyzické osoby, avšak na rozdiel od definície MSP bez ohľadu na trhy, na ktorých pôsobia.

Dovoľujeme si uviesť, že takéto rozdielne nahliadanie na rovnakú skupinu podnikov je administratívne náročné tak pre žiadateľov, ako aj pre subjekty poskytujúce pomoc a navyše zo strany žiadateľov je ťažko akceptovateľné, že ich podnik je v jednotlivých prípadoch posudzovaný rôzne.

Problematika je zložitá pre poskytovateľov pomoci aj v súvislosti so skutočnosťou, že **na základe rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ dochádza k zmene ponímania pojmu podnik, pričom častokrát tieto zmeny nie sú jasne prenesené zo strany Európskej komisie do právnych aktov.** Napr. v súvislosti s interpretáciou rozsudku Súdneho dvora vo veci C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze sa aj fyzická osoba za určitých okolností považuje za podnik, avšak vo vyššie uvedených právnych aktoch táto kľúčová informácia nie je uvedená.

Osobitne problematické je posudzovanie prepojenosti podnikov na zahraničné entity, ako aj skúmanie prepojenosti podnikov prostredníctvom fyzických osôb a ich rodinných väzieb, čo je značne administratívne a časovo náročné a mnohokrát sa stretáva s nepochopením zo strany žiadateľov.

Všetky tieto skutočnosti majú vplyv na právnu istotu žiadateľov, ako aj poskytovateľov pomoci, a preto **považujeme za potrebné zjednodušiť a zjednotiť definície podniku**, na ktoré sa odkazuje návrh rámca, ako aj explicitne zohľadniť rozhodnutia Súdneho dvoru EÚ v relevantných právnych aktoch (napr. posudzovanie veľkostnej kategórie podniku pri zmene vlastníctva v dôsledku fúzie alebo akvizície, ako aj prípady, kedy je fyzická osoba považovaná za podnik). **Vytvorenie jednotnej, vyčerpávajúcej a prakticky aplikovateľnej definície podniku by zásadným spôsobom uľahčilo poskytovanie štátnej pomoci aj jej kontrolu.**

2. Bod 14 návrhu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie

V rámci bodu 14 písm. c) návrhu rámca týkajúceho sa **pomoci na výstavbu alebo modernizáciu výskumnej infraštruktúry navrhujeme doplniť ustanovenie** o tom, že prístup k vybudovanej/zmodernizovanej infraštruktúre musí byť otvorený pre viacero používateľov a musí byť poskytovaný na transparentnom a nediskriminačnom základe.

Zároveň navrhujeme doplniť ustanovenie o tom, že cena účtovaná za prevádzku alebo používanie výskumnej infraštruktúry musí zodpovedať trhovej cene. Súčasne považujeme za potrebné, aby textácia uvedenej podmienky bola doplnená o špecifikáciu spôsobu, akým sú žiadatelia/prijímatelia povinní preukázať jej plnenie jednak v procese predkladania žiadosti o poskytnutie pomoci, ako aj v procese jej poskytovania (napr. nie je zrejmé, či zverejnenie informácie o vybudovanej/zmodernizovanej výskumnej infraštruktúre na webovom sídle prijímateľa pomoci je postačujúce).

3. Bod 22 návrhu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie

Bod 22 návrhu rámca uvádza „*Ak sa výskumná organizácia alebo výskumná infraštruktúra využíva takmer výlučne na nehnospodársku činnosť, na jej financovanie sa nemusia vzťahovať pravidlá štátnej pomoci za predpokladu, že jej hnospodárske využitie zostáva čisto vedľajšie. Na účely tohto rámca bude podľa Komisie táto podmienka splnená v prípade, že na hnospodárske činnosti sa budú spotrebúvať presne tie isté vstupy (napríklad materiál, zariadenia, pracovná sila a fixný kapitál) ako na nehnospodárske činnosti, a v prípade, že kapacita pridelená každoročne na takéto hnospodárske činnosti nepresiahne 20 % celkovej ročnej kapacity príslušného subjektu.*

Monitorovanie vedľajšej povahy hospodárskej činnosti sa uplatňuje minimálne 10 rokov od spustenia prevádzky výskumnej organizácie alebo výskumnej infraštruktúry.

Dovoľujeme si uviesť, že nesúhlasíme s povinnosťou monitorovať hospodárske činnosti vedľajšej povahy minimálne 10 rokov od spustenia prevádzky výskumnej organizácie alebo výskumnej infraštruktúry.

Uvádzame, že aj samotná Európska komisia, vychádzajúc z dokumentu „Revízia pravidiel štátnej pomoci pre výskum, vývoj, inovácie – Vysvetľujúca poznámka“, považuje 10 ročnú lehotu za moment, kedy je väčšina obstaraného laboratórneho vybavenia na výskum a vývoj takmer úplne znehodnotená.

Navrhujeme stanoviť povinnosť monitorovať hospodárske činnosti vedľajšej povahy maximálne po dobu odpisovania nadobudnutého majetku v súlade s vnútroštátnou legislatívou, ak je dlhšia, ako doba udržateľnosti príslušného projektu, avšak najdlhšie počas obdobia 10 rokov.

Dovoľujeme si uviesť, že znehodnotenie majetku nadobudnutého z fondov EÚ je individuálne, zodpovedajúce technickému pokroku v danej oblasti. Nemožnosť obstarania modernejšieho a efektívnejšieho majetku z fondov EÚ skôr ako po 10 rokoch je ekonomickou, technickou a konkurenčnou nevýhodou.

4. Bod 22 návrhu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie

V rámci bodu 22 Rámca je ďalej uvedené „*Monitorovanie vedľajšej povahy hospodárskej činnosti (ktorá nesmie presiahnuť 20% z celkovej ročnej kapacity príslušného subjektu) sa uplatňuje minimálne 10 rokov od spustenia prevádzky výskumnej organizácie alebo výskumnej infraštruktúry. V prípade, ak výskumná infraštruktúra alebo výskumná organizácia zvýši svoju hospodársku činnosť tak, že už nemôže byť považovaná za vedľajšiu, pravidlá štátnej pomoci sa budú vzťahovať na verejné financovanie celej hospodárskej činnosti.*“

Uvádzame, že hospodárske činnosti považujeme za vedľajšie vždy, ak napriek ich existencii ostane zachovaná prevaha nehospodárskych činností podporeného subjektu tak, že povaha a charakter projektu ostane stále zachovaný. Z uvedeného dôvodu nesúhlasíme, aby prekročenie limitu 20 % na hospodársku činnosť malo negatívny vplyv na kompletne celú hospodársku činnosť podporeného subjektu.

V prípade, ak zostane zachovaný navrhovaný stav, ako uvádza návrh rámca, uvádzame, že absentuje presné časové ohraničenie, ktoré určí odkedy - dokedy sa budú pravidlá štátnej pomoci vzťahovať na verejné financovanie celej hospodárskej činnosti. Súčasne nie je zrejmý moment ani stav, kedy Európska komisia už nepovažuje hospodárske činnosti za vedľajšie. Tiež nie je jasné, či má prekročenie

stanovenej hranice zo strany hospodárskych činností dopad iba na dané obdobie, v ktorom prekročenie nastalo alebo má dopad aj na celé obdobie, kedy sa hospodárska činnosť mohla vykonávať.

Z predmetnej textácie nie sú zrejmé dôsledky situácie, kedy k odhaleniu zvýšenej hospodárskej činnosti výskumnej organizácie alebo výskumnej infraštruktúry dôjde v priebehu 10 ročného monitorovacieho obdobia, teda de facto po ukončení realizácie a financovania projektu zameraného na podporu činnosti výskumnej organizácie, resp. na podporu výstavby/modernizácie výskumnej infraštruktúry.

Zároveň nie je tiež zrejmé ako bude uplatňovaný sankčný mechanizmus na projekt v prípade, ak nastane situácia, že výskumná infraštruktúra alebo výskumná organizácia zvýši svoju hospodársku činnosť tak, že už nemôže byť považovaná za vedľajšiu, a pravidlá štátnej pomoci sa budú vzťahovať na verejné financovanie celej hospodárskej činnosti. Nami uvádzaný stav sa môže dotýkať akýchkoľvek výskumných organizácií (verejné/súkromné vysoké školy, štátne príspevkové a rozpočtové organizácie, neziskové organizácie, družstvá a pod.).

Má byť princíp, ktorý stanovuje, že pravidlá štátnej pomoci sa budú v takomto prípade vzťahovať na verejné financovanie celej hospodárskej činnosti, aplikovaný retrospektívne, t. j. aj na financovanie, ktoré už bolo ukončené? Napríklad, ak monitorovanie vedľajšej povahy hospodárskej činnosti výskumnej organizácie odhalí zvýšenie jej hospodárskej činnosti nad rámec 20% limitu päť rokov po ukončení realizácie projektu, je potom nutné aplikovať pravidlá štátnej pomoci retrospektívne na celý projekt?

V ďalšom si dovoľujeme uviesť, že návrh rámca by mal byť tiež doplnený o mechanizmus výpočtu, ktorý číselne vyjadrí uplatniteľnosť pravidiel štátnej pomoci na verejné financovanie vzťahujúce sa na verejné financovanie celej hospodárskej činnosti v prípade, ak výskumná infraštruktúra alebo výskumná organizácia zvýši svoju hospodársku činnosť tak, že už nemôže byť považovaná za vedľajšiu.

V každom prípade, pokiaľ ide o povinnosť monitorovania v zmysle bodu 22 návrhu rámca, uvítali by sme, aby sa do návrhu rámca zahrnuli aj ustanovenia, usmernenia o mechanizme monitorovania a spätného vymáhania pomoci (claw-back mechanism). Predmetné ustanovenia by umožnili členským štátom a poskytovateľom štátnej pomoci stanoviť metodiku v prípade nedodržania podmienok bodu 22 návrhu rámca.

5. Bod 30 návrhu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie vrátane poznámky pod čiarou č. 38

Dovoľujeme si uviesť, že v praxi je možné sa stretnúť s partnerstvami, kde výskumná organizácia spolufinancuje prostredníctvom verejných financií (granty z fondov EÚ)

finančne nákladnú výskumnú infraštruktúru (vrátane spotrebného materiálu), ktorú následne partner - podnik vo väčšej miere využíva pri realizácii spoločného projektu/ov. V danom prípade sa môže stať, že predmetná spolupráca môže byť nad rámec priaznivých podmienok spolupráce. Z dôvodu jednoznačnosti v rámci aplikačnej praxe navrhujeme v návrhu rámca stanoviť, čo nie je možné už pokladať za priaznivé podmienky spolupráce.

6. Bod 81 návrhu Rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie

Vítame aplikovanie paušálnej sadzby na krytie nepriamych výdavkov. Dovoľujeme si však uviesť, že definičné vymedzenie priamych a nepriamych výdavkov v tomto kontexte je nepostačujúce, odvolávajúc sa na bežné účtovné postupy.

Dávame na zváženie zvolenie za základ výpočtu, napr. iba osobné náklady. V praxi sa môže stať, že v prípade nákladov na budovu, ktorá môže mať viacúčelové využitie bude časť budovy napr. slúžiť na výskumné aktivity a časť budovy pre administratívu, následne môže byť sporné, akým spôsobom pristúpiť k výpočtu priamych nákladov.